

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiło jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop.
Ako je ta dan praznik, pride list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 40.— K
pol leta . . . 20.— "
četrt leta . . . 10.— "
posamezna številka po 80 vin.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpisne službe je plačati po 60 vin za vsako peti-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne š. 45 K.

Telefon uredništva
št. 312.

Za ostanke je plačati od enostojne peti-vrste, če se tiska enkrat . . . 90 vin.
" " dvakrat . . . 80 "
" " trikrat . . . 50 "
za nadanja uvrščenja od peti-vrste po 40 vin.
Ostanke sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo Zaveze jugoslovanskega učiteljstva ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Mestni trg št. 17/III.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

Učiteljsko razsodišče.

Vsled sklepa Zavezine delegacije z dne 6. septembra 1919 se je ustanovilo učiteljsko razsodišče. Pooblaščen odbor je izdelal na svoji seji dne 22. maja 1920 poslovni red ter naznanil ustanovitev višjemu šolskemu svetu s prošnjo, da podpira ustanovljeno institucijo ter tako pripomore, da se prepri in spori med učiteljstvom poravnajo in pomirijo doma. Poslovni red se glasi:

I. Ime in sedež.

Učiteljsko razsodišče je del naše organizacije. Svoj sedež ima v kraju, kjer prebiva predsednik.

II. Namen.

1. Poravnava vseh nesporazumljenj (prepirov, društvenih, službenih, osebnih) med učiteljstvom.

2. Razsodba vseh predloženih spornih vprašanj, vseh obdolžitvev (netovariških, nečastnih dejanj) med učiteljskimi osebami.

3. Vpliv na krivce potom šolskih oblasti in organizacije.

III. Delokrog.

Vsak član naše organizacije je dolžan pokoriti se razsodišču.

IV. Uprava.

1. Društveno učiteljsko razsodišče, t. j. predsednik ali namestnik, 2 prisednika ali namestnika in po dva zastopnika strank.

2. Pokrajinsko učiteljsko razsodišče, t. j. za sedaj 6 članov izvoljenih vsled sklepa delegacije.

Predsednik Ludovik Černej, okr. šol. nadzornik v Celju, Luka Jelenc, ravnatelj mešč. šole v Ljubljani, Hinko Šumer, šol. voditelj v Šmarju p. J., Otilija Feiglova, nadučiteljica v Slov. Bistrici, Marija Mehletova, strokovna učiteljica v Ljubljani, Vita Zupančičeva, strokovna učiteljica v Ljubljani.

V. Sklepčnost.

Društveno učiteljsko razsodišče je sklepčno, ako je navzoč predsednik ali namestnik in 2 prisednika ali namestnika.

Pokrajinsko učiteljsko razsodišče je sklepčno, ako je navzoč predsednik ali namestnik in dva člana.

VI. Volitve.

Okrajna učit. društva volijo vsako leto z (2/3) dvetretjinsko večino predsednika in namestnika ter 2 prisednika in 2 namestnika društ. učit. razsodišča.

Delegacija volj za sedaj 6 članov v pokrajinsko učit. razsodišče. Iz svoje srede si izvolijo predsednika in namestnika in poročevalce.

Po dva zastopnika imenujeta stranki od slučaja do slučaja.

VII. Kritje stroškov.

Za kritje stroškov se ustanovi posebni sklad, ki prejema:

1. darila,
2. prispevke učiteljskih društev,
3. povrnjene celotne ali delne izdatke po razsodbi.

VIII. Poslovanje.

1. Predložitev spornih zadev.
- a) Kadar imata 2 učitelja(ici) med seboj sporno vprašanje, predložita zadevo skupno predsedniku in imenujeta svoja zastopnika. Predsednik skliče razsodišče tekom treh tednov.

b) Ena izmed strank predloži zadevo predsedniku, ki pozove tekom enega tedna nasprotno stranko, da se podvrže razsodišču.

c) Ako ta odkloni priznati razsodbo, razpravlja društveno razsodišče tekom 6. tednov brez obtoženca ter izroči zadevo s primernim pojasnilom in morebitnimi predlogi šolskim oblastim (disciplinarnemu senatu).

č) Za sporne točke strank iz dveh okrajev določita stranki sporazumno eno izmed razsodišč. Ako se ne moreta zediniti na domače razsodišče, lahko naprosita sosedno društveno učiteljsko razsodišče.

2. Društveno učiteljsko razsodišče izreče sodbo v 6. tednih, pokrajinsko učiteljsko razsodišče v 3. mesecih.

3. Proti soglasnemu sklepu društvenega učiteljskega razsodišča ni priziva, sicer pa lahko vsaka stranka predlaga, da se sporna zadeva izroči pokrajinskemu učiteljskemu razsodišču.

Proti sklepu pokrajinskega učiteljskega razsodišča ni priziva; možna pa je obnovitev pri društvenem učiteljskem razsodišču na podlagi važnih dokazov.

4. Anonimnih ovadb učiteljsko razsodišče ne upošteva.

5. Nikdar se ne sme izreči razsodba, ne da bi udeleženec imel priliko zagovora.

Razsodišče začne poslovati s 1. junijem t. l.

Vsa Zavezina okrajna učiteljska društva prosimo, da izvolijo v smislu čl. IV. pravil „Učiteljskega razsodišča“ člane „Društvenega učiteljskega razsodišča“ z dvetretjinsko večino navzočih članov predsednika in namestnika ter dva prisednika in dva namestnika.

Draginjska doklada, povišice, štet e službene dobe in dekreti o prevedenju na nove plače.

Onim učiteljem (icam), ki bi imeli napredovati v smislu navedbe celokupne drž. vlade za Slovenijo z dne 14. feb. 1919 št. 261 Ur. L. v času od 1. decembra 1919 do vključno 1. junija 1920 v IV. činovni razred 1. plačil. stopnje, v III. č. r. 1. pl. st., II. čin. razred 1. plačilne stopnje in v II. č. r. 3. pl. st. to je od plače letnih 2000 na 2200 K, od 2600 na 3000 K, od 3400 na 4000 K in od 4400 na 4800 K, je avtomatično nakazana zvišana draginjska doklada v smislu ministrske navedbe z dne 18. julija 1919 št. 575 Ur. L. za mesecnih 50K in to vsled tega, ker se učiteljstvu odmerja dr. d. od prejemkov, katere bi uživalo še sedaj v smislu prvo navedene navedbe. Ti poviški se izplačajo 1. junija t. l. onim, ki bi napredovali do vključno 1. maja: tisti pa, ki bi napredovali dne 1. junija t. l., dobe zvišano dr. d. s plačo za julij. Zanimivo je torej za vsakega, da si ogleda uvrstilni dekret iz leta 1919 in tisti ki bi bil v tem prikraščen, napravi potrebne korake službenim putem. — Povišice (triletnice), ki so dospole v izplačilo v času od 1. januarja do vključno 1. maja t. l. so se tudi že avtomatično nakazale, one pa, ki dospo v izplačilo dne 1. junija se izplačajo s plačo za julij. Kako se bo v nadalje postopalo glede nakazila dospelih, triletnic, izidejo od pristojne oblasti posebnega navodila. — Člen 29. zakona o narodnih šolah z dne 19. aprila 1904 se glasi: »Stalni učitelj i stalna učiteljica mogu biti ona lica, koja su srbski podaniki i koja su svršila filozofski fakultet velike škole, ili koja su svršila učiteljsku školu i položila u njoj učiteljski izpit zrelosti. Posle 2

godine dobivaju pravo na polaganje praktičnog učiteljskog ispita. Dok ne polože ovaj ispit, nemaju prava na povišice plaće; a po položenom ispitu može im se računati najviše pet godina za povišicu penziju.“ Glasom tega člana se torej učiteljstvu z maturo in z usposobljenostnim izpitom šteje dejanska službena doba za povišice in pok. od 1. dne nastopa službe, a največ 5 let do prestanega usposobljenostnega izpita n. pr.: Učitelj je dejansko služboval do 1. dec. 1919 27 let 7 mesecev: med prvim nastopom in usp. izpitom je služil 7 let 3 mesece. Za povišice (triletnice) in pokojnino se mu šteje 27 let 7 mesecev manj 2 leti 3 mesece. tj. 25 let 4 mesece in mu pripada plača 2400 din. + 8 povišic po 300 din. skupaj letnih 4800 din., 9. povišica po 200 d. mu bo izplačljiva dne 1. avgusta 1921. Prekinilve, kakor tudi začasne upokojitve, se nikakor ne štejejo v službeno dobo niti za povišice, niti za pokojnino. — Učiteljstvo, ki je služilo dne 1. decembra 1919 dobi, z ozirom na ureditel plač v smislu zakona z dne 23. julija 1919 št. 643 U. L., v najkrajšem času potom okraj. (mest.) š. sv. dekreta o prevedenju na nove plače.

Glas od Drave.

Ne sliši se mnogo o nas v tiskani javnosti, na vsak način ne toliko, kolikor bi bilo potrebno z ozirom na važnost postojanke, katero zavzemamo tik ob drž. in jezikovni meji. Dasi je Maribor drugo največje mesto v Sloveniji in nad vse važna točka v gospodarskem, kulturnem in še v marsikaterem drugem oziru, vendar sameva nekako pozabljen, kakor da bi ga ne bilo, ali pa kakor da bi bil nekje tam v deveti deželi, kjer se cedi mleko in med tudi učiteljstvu, kjer vladata red in pravica, kakor se spodobi v svobodni državi. Le kadar izbruhnejo na teh vulkanskih tleh večje stavke, le takrat se ozira širša javnost z veliko skrbjo ravno na Maribor, takrat naenkrat uvidevajo vsi njegovo važnost, ker more ravno on postati usodepoln ne samo za svojo okolico, ampak za celo Slovenijo, da, za celo državo. Takrat nihče ne zavida Mariborčanov — tudi učiteljstvo ne — ampak je vsakdo vesel, da je čimdalje proč od tega lepega mesta. Kadar pa vse to poleže in mine nevarnost, pa teče zopet Drava mirno svojo pot, takrat smo pa zopet pozabljeni in se nas zavida za ta raj, ki se pa lahko čez noč izpremeni v pekel.

V marsikaterem oziru je zanimivo in poučno, da se včasih malce ozremo na šolstvo in učiteljstvo na tej postojanki. Saj ravno ta dva gradita temelj bodočnosti in ravno od teh dveh faktorjev se pričakuje, da prerodita to nekdanj tako močno nemško trdnjavo. Nočemo več omenjati križevega pota, katerega je moralo pred dobrim letom nastopiti tukaj in splot ob meji na stotine slovenskega učiteljstva. Težka in s trnjem posuta je bila ta pot. In v tistih negotovih časih, ko smo viseli zdelani in izmučeni takorekoč med življenjem in smrtjo, ni bilo od tistih strani take opore, kakor se je pričakovalo in kakršne bi se bilo lahko nudilo. Sami v sebi in v delu smo našli utehe. Vse to je minulo, prestano je in pozabljeno, pozabljeno pred vsem tam, kjer bi ne smelo biti pozabljeno.

Le pogledimo! Učiteljstvo je že ponovno prosilo in zahtevalo, da naj bi se mesta razpisala in oddala. Umevno je, da bi vendar rado prišlo po poldrugoletnem provizoriju vsaj do tega, da bi vedelo pričem je. Ta negotovost mu jemlje veselje

do dela v šoli in zunaj nje, zlasti vsled tega, ker se vedno bolj opaža, da se vrača doba protekcij in strankarstva, katero so poznali nekdanj v Ljubljani in na Kranjskem, katera pa ni dosegla na bivši Štajerski nikdar takega viška in splošnosti. A na vse tozadevne vloge ni niti odgovora. Zdi se, da se višja šolska oblast ogiblje načeti to pereče vprašanje in slutimo, da ima za to svoje posebne vzroke, ki so pa seveda čisto golega stvarnega značaja in nimajo s protekcijami in strankarstvom nobenih zvez. Kdo bi mislil drugače, ta bi se gotovo silno motil! Sicer pa takih ni med nami. V dobi svobode in pravičnosti bi bila taka misel naravnost pregrešna!

Pa Bog je visoko, a car daleko. — Ako v Ljubljani ne umevajo našega položaja, ga umevajo vsaj tu na licu mesta. To bi bil povsem nevaren sklep. Pa motiš se, prijatelj! Danes, v dobi prevratov in revolucije ne najdeš ne naravnih, ne logičnih sklepov. Glej! Nemci, prejšnji gospodari, so storili vse za šolo in učiteljstvo. So pač uvidevali velikansko važnost obeh za bodočnost. Podpirali so prav izdatno šolo in učiteljstvo, kjer so mogli. Pri nas je pa treba štediti. In kje je štedenje lažje in umestnejše kakor ravno pri šoli in učiteljstvu. Saj to se pozna šele čez leta, sicer ne štedenje samo, ampak sadovi štedenja. — Nemci so dajali voditeljem stanarino. In Slovenci so jo tudi dajali, dokler so bili voditelji — Nemci. Kakor hitro pa so prišli na njihova mesta Slovenci, se je stanarina ustavila. Razumljivo. Saj napram Nemcem se je bilo potreba pokazati — gentlemane, napram Slovincem pa — rovtarje. Pa naj kdo poreče, da to ni logika!

No, če ne umevajo takih-le vprašanj gospodje, ki nimajo pravzaprav nič opravila s šolo, to je na vse zadnje še vsaj deloma umljivo in če že hočete, tudi opravičljivo. Neumljivo in neopravičljivo pa je, da najde učiteljstvo tamkaj, kjer bi moralo najti prvo oporo na težavni poti mesto opore — poleno. V sebi, kjer išče razumevaločega prijatelja, najde gluha ušesa, ki ga ne morejo ali pa nočejo umeti. Mesto razveseljive vzpodbude, dobi osoren odgovor, ki uniči še tisto trohico veselja do dela, ki je morda ostala, kljub „prijetnim“ razmeram. — Pa čemu bi iskali prijatelje. Veseli bi bili, da bi našli v njem vsaj ono pravičnost in uvidevnost, ki jo mora imeti oseba, ki opravlja tako službo. A niti tega ni. Idite prosit pomoči ali nasvetov, pa dobite osoren odgovor, da se tudi vi žrtvujete, sicer pa, če niste zmožni, pa pustite.“ Postavno določajo voditelji razrede posameznim učnim osebami. V Mariboru pa ne poznajo te postave in voditelji nimajo teh skrbi. Kar pride kratkomalo ukaz, da naj voditelj z ozirom na disciplino ali bogve kaj še menja razred z X. In to ne v začetku, ampak v sredi, ali pa proti koncu šolskega leta, da trpita dva razreda in ne en sam. Sklicuje se na mestni šolski svet, kjer se je morda kaj govorilo, a kjer se pa gotovo ni sklenilo kaj takega. In ako se takoj ne pokoriš, te čaka v kotu šiba v katerikoli obliki. Svojih misli, nazorov in razlogov ne smeš imeti. Dovolj je, da se ti je ukazalo. Ti si stroj in poslušaj, ako ne, si pripiši posledice sam. — Urniki s številom in razpredelbo ur se razlikujejo po tem, kdo jih je sestavil. Nemci imajo prednost, kakor imajo tudi prednost za daljše supleture na meščanskih šolah. Seveda Slovenec in Slovenka nista tako sposobna, ker že službujeta na istem zavodu pod istim vodstvom na ljudski